

Operetten om Mack

INSPIRASJONSMATERIALE

I dette heftet finner dere oppgaver til for- og etterarbeid og ideer til samtaler og diskusjoner.

Undervisningsopplegget har mål fra K 06 og kan brukes i flere fag.

Heftet er til inspirasjon, du velger selv fag og tidsbruk. Heftet inneholder også praktisk informasjon og kontaktinformasjon i forbindelse med billettsalg eller andre henvendelser.

Praktisk informasjon

Billetter og priser

Billetter til forestillingen fås kjøpt via teatrets markedsavdeling.

Ta kontakt med Hans Pål Brekkås på tlf. [96511000](tel:96511000) eller hans@ht.tr.no

Pris: 130,- per elev, og 1 lærer gratis per klasse

For datoer og spilletidspunkt, se vår hjemmeside www.ht.tr.no

Tilgjengelighet

Hålogaland Teater har tilrettelagte plasser for rullestolbrukere, og vi har teleslynger til utlån for hørselshemmede.

Vennligst opplys ved bestilling dersom det er behov for rullestolplass. Teleslynge fås i billettluken på teatret.

Varighet: ca 2 timer og 40 minutter inkludert pause

Premiere: 14. Februar

Spilleperiode: 14.Februar – 6.April

Om stykket

Vi slår på stortromma! I den stort anlagte musikalske satsingen «Operetten om Mack» får vi historien om bryggeribedriften Mack, eller - vi får en versjon av historien.

Forfatter Maja Bohne Johnsen har nemlig diktet og fantasert seg fram til en saftig dramatisering basert på virkelige historiske hendelser, som den store sosiale kampen, alkoholforbudet, bankene som gikk konkurs, fisket som slo feil og fremveksten av Tromsø fra handelssted og fiskevær til en by og hovedsete i Nord-Norge.

Et stykke Tromsø-historie Forestillingen skildrer tiden fra 1915 da Bredrup-generasjonene overtok bryggeriet og frem til Ølhallen åpnet i 1928. På scenen finner vi et stort ensemble med Elisabeth Moberg, Finn Arve Sørbøe, Mari Lerberg Fossum, Ingrid Evertsen og Kristian Fr. Figenschow i noen av de viktigste rollene.

Maja Bohne Johnsen er forfatteren bak Tromsø-historien «Vestregata» som gikk sin seiersgang på Hålogaland Teater i 2016. Da skrev hun historien om sin morsslekt. Nå har hun gått videre med historien om sin farsslekt. Dette er den litt sanne krøniken om familiene Mack og Bredrup, både som institusjon, bedrift og som en privat familie.

Regien er ved Trond Lie som er tilbake på Hålogaland Teater etter suksesser som «Twigs - Hele Hælvetes slekta» og musicalene «Cabaret» og «Chicago». Forestillingen har urpremiere på Scene Vest 14. februar 2019.

Musikken er nykomponert av Simon Revholt. Han har tidligere vært musikalsk ansvarlig for The Black Rider, Les Misérables og The Sound of music ved Hålogaland Teater

Hva er en operette? Operette er et musikalsk lystspill med lett, underholdningspreget musikk, med solo- og ensemblesang, talt dialog og tidvis dans. Operette var på 1700-tallet og begynnelsen av 1800-tallet betegnelse på en kort opera. Uttrykket kunne bli brukt om flere folkelige sceniske musikkverk som syngespill, vaudeville, opéra comique og opera buffa

Maja Bohne om stykket -En skrøne med rot i virkeligheten

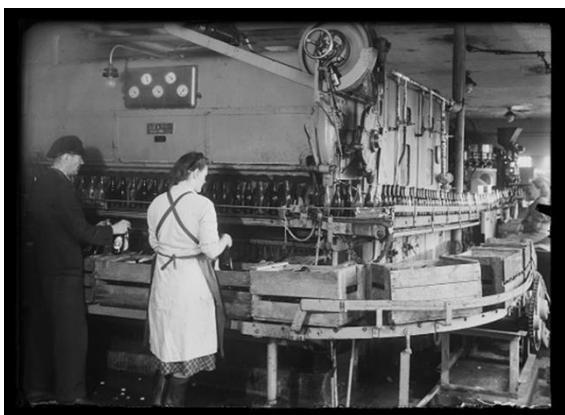
Hvem var egentlig Mack-familien? Manusforfatter Maja Bohne Johnsen forklarer hvordan Operetten om Mack henger sammen med virkelige historiske hendelser.

Historien bak oss er et virvar. Hva skjedde egentlig i stuene, i hodene, i innvollene til de som var her før oss? Det vet ingen. Derfor er denne historien en skrøne. Menneskene er blandet sammen og derfor ikke helhetlige sanne, og hendelsene er fortettet. Likevel er det kanskje like sant som noen historie. Det er sant er at dette er historien om en av Nord-Norges største bedrifter, AS L. Macks ølbryggeri og mineralvannsfabrikk, gjennom noen vanskelige år. Det er sant at dette er historien om kampen for tilværelsen for en hel landsdel og et folk.

Du finner en utstilling med historiske bilder fra Tromsø og Mack Bryggeri på 1920-tallet i 2. etasje på Tromsø bibliotek.

Inspirert av virkelige hendelser

Operetten om Mack er inspirert av virkelige hendelser og mennesker, men karakterene er blandet sammen, det er lagt til og trukket fra, og noe av familiens skjebne er hentet fra andre grener av Mack slekten. Likevel er det et forsøk på å portrettere et knippe mennesker som levde her for nesten hundre år siden og de problemstillingene de sto i den gang. Hendelsene når det gjelder Mack Bryggeri og kampen for å overleve som bedrift på 1920-tallet er sanne. Handlingen er riktignok fortettet, men ligger tett på virkeligheten. Det samme gjelder situasjonen i byen.

Bildet er hentet fra Perspektivet Museums Mack-samling.

De vanskelige 20-årene

20-årene var noen vanskelige år i hele landet og spesielt her nord. Fisket slo feil flere år på rad og nøden var stor i landsdelen. Bedrifter gikk konkurs eller var på konkursens rand og flere bedrifter, blant annet skipsverftet og Mack Bryggeri, måtte sette ned både arbeidstid og lønninger. På slutten av 20-tallet gikk Mack inn i en «daglig forbitret kamp med kontantene» og det hendte at Lauritz Bredrup lånte penger av sine ansatte for å betale ølavgiften. Man kunne se han haste gjennom Storgaten på mandager for å betale i siste liten, og det hendte også at han lånte det han manglet av kjenninger på veien.

«Verdens lengste friluftrestaurant»

Ølavgiften steg voldsomt i 20-årene, som et ledd i statens alkoholpolitikk, og gjorde det vanskelig for hele bryggerinæringen. Verst gikk det utover Mack som solgte mye bokøl, det ølet mange fiskere drakk, og som var det ølet som var høyest beskattet. Avholdsbevegelsen sto sterkt og var nært knyttet til arbeiderbevegelsen som vokste på 20-tallet og spørsmålet om skjenkebevilgning var stadig under hissig debatt. Og debatten var ikke ny, ei heller problemet «fyll og spetakkel» i Tromsø. Men hva man nå enn mente med hensyn til alkoholpolitikk, så var det i mange år ikke mulig å ta seg et glass øl eller vin innendørs. Og folk som ville møtes over noen øl var henvist til å drikke hjemme eller utendørs. Og siden utsalget til bryggeriet var det eneste stedet man kunne kjøpe øl så sier det seg selv at det ble mange «friluftstaurant» i området rundt, til glede og forargelse for byens befolkning. Sørsjeteen som ligger nedenfor Mack bryggeri, ble kalt for verdens lengste friluftrestaurant og den har for så vidt «holdt det gående» helt frem til i dag.

Grunnlagt av en innvandrer

Når man går bakover i byens historie så er det ikke til å unngå å bli både imponert og beveget over hva mennesker har gjort for at Tromsø skulle bli den byen den er i dag. Det er også en tankevekker at det vi oppfatter som en nordnorsk merkevare som Mack øl, blir laget av et bryggeri som ble grunnlagt av sønnen til en tysk innvandrer. En baker fra Tyskland som kom hit fordi broren hans skrev et brev i 1834 og sa at han måtte komme til Tromsø fordi bakevarene her var for dårlige. Så hadde wienerbrødene vært

spiselige i Tromsø den gang så er det ikke sikkert at vi hadde hatt Mack øl i byen i dag.
Takk og lov for det.

*Bryllupsfotografi av Margit og Lauritz Bredrup fra Tromsø,
som inspirerte karakterene Maria og Lauritz i Operetten om Mack.
Foto: Christian Hansen (Perspektivet Museums Mack-samling)*

Maja Bohne Johnsen

Manusforfatter

Produksjon

Idé: Inger Buresund og Yngvar Julin

Regi: Trond Lie

Scenografi: Gjermund Andresen

Kostymedesign: Anette Werenskiold

Koreograf: Hege Holte Østbye

Lysdesigner: Øystein Heitmann

Lyddesigner: Jim-Oddvar Hansen

Komponist: Simon Revholt

Maskedesigner: Leo Thörn

Orkesterleder: Ole-Morten Indigo Lekang

Musikere: Kent-Robin Nilsen, Tore Nedgård, Rikard Toften Holst, Christoffer Nicolai Mathisen

Takk til Nordnorsk Opera og Symfoniorkester og Dramatikkens hus

Utøvere:

Helle Ottesen

Mari Lerberg Fossum

Finn Arve Sørbøe

Elisabeth Moberg

Kristian FR. Figenschow

Reidar Sørensen

Anethe Alfsvåg

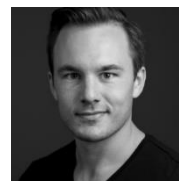
Jørn Fullre –Gee

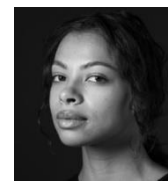
Ingrid Anna Evertsten

Anna Caroline Bjelvin

Kyrre Vanebo

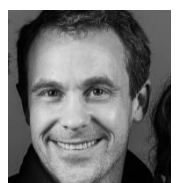
Mariama Slåttøy

Jardar Johansen

Anne Guri Tvedt

Harald Bakkeby Moe

Eirik Risholm Velle

Julie Støp Husby

Før forestillingen

For at elevene skal få best mulig utbytte av teaterbesøket anbefaler vi at dere har lest innledninga om teaterstykket og at dere samtaler rundt innhold og tematikk.

Samtale om tema

- Operetten handler om historien om bryggebedriften Mack og familien som etablerte den.
Hva vet du om Mack? Hvem er familiene Bredrup og Mack (alder, familie, opphav, navn, relasjoner, etablering, beliggenhet, økonomi, bedriften, sortiment).
- Lag et tankekart sammen som en idemyldring om innholdet.
- Historien utspiller seg i tidsrommet 1915-1925. Snakk sammen om hvordan dere tror det var i Tromsø på denne tiden.
- Mack er et stykke Tromsøhistorie. Hvorfor tror du Mack har blitt en hjørnesteinsbedrift?
- HT leker seg med sjangeren familiekronike/operette i denne forestillingen. Hvorfor tror du de velger denne formen? Legg merke til hvordan uttrykket brukes, og hvordan virkemidlene får fram form og handling.
- Bruk internett og finn tre fakta om Mack som verdenskjent varemerke. Del i plenum
- Teater er en av mange formidlingsformer. Samtal om hvordan teater kan formidle et stykke historie om Tromsø? Sammenlign og forklar varet mot andre former.

Etter forestillingen

Etter forestillingen kan klassen jobbe med en eller flere av disse oppgavene for å oppsummere og bearbeide teateropplevelsen. Her vil du finne varierte oppgaver som treffer mål fra flere trinn. Oppgavene innbyr til refleksjon, diskusjon, tekstskaping og kreativitet.

Samtale om personer og innhold

- Beskriv på hvilken måte du opplevde dette som en operette? Beskriv virkemidlene som brukes for å få fram form og handling?
- Hvilket inntrykk sitter du igjen med etter teaterstykket? Hvordan kommer hyllesten til familien, bryggeriet og byen fram?
- Samtal om hvordan byen framstilles på denne tiden (Klasseskille, modernisering, posisjon, økonomi, samfunn...).
- På hvilken måte bidrar forfatteren til å formidle noe av byens historie?

Refleksjonsoppgaver

- Historien om bryggeriet er også en historie om byen, og landsdelen vår. Hva menes med dette?
- Forestillingen er en saftig dramatisering basert på virkelige historiske hendelser, som den store sosiale kampen, alkoholforbudet, bankene som gikk konkurs, fisket som slo feil og fremveksten av Tromsø fra handelssted og fiskevær til en by og hovedsete i Nord-Norge. Tror du at dramatiseringen gir et riktig bilde av historiene?
- Denne hjørnesteinsbedriften har gitt Tromsø enormt mange arbeidsplasser opp gjennom årene. Kom med eksempler på stillinger i bedriften. Tror du innholdet i arbeidsoppgavene har endret seg opp gjennom tiden? Forklar.

Skriveoppgaver

Teateranmeldelse – skriv en teateranmeldelse fra teaterstykket.

Inspirasjon: <http://foreningenles.no/ungdom/ungdomsskole/uprisen9/hvordan-skrive-en-anmeldelse>

Teaterkritikk – skriv en teaterkritikk fra teaterstykket

Inspirasjon: <http://scenefolk.no/nb/artikler/2016/09/hvordan-skrive-teaterkritikk>

Fakta og fiksjon – skriv en kort tekst der du tar utgangspunkt i en virkelig hendelse.

Dramatiser ut fra dette, og bruk humor og saftige uttrykk i din framstilling av hendelsen.

Varme og humor – skriv en kort tekst som en familiekronike om alt hva livet kan føre med seg. Her kan du f.eks. ha med drømmer og lidelser, håp som går tapt, og skuffelser som kommer.

Skildring – forestillingen skildrer perioden da familien Bredrup overtok bryggeriet. Skriv ei egen skildring om en valgfri situasjon i en familie. Legg vekt på noe som er bra, og husk å ta i bruk flere sanser når du skildrer. Bruk også virkemidlene metafor og sammenligning når du skriver.

Tromsø før og nå – skriv en kort tekst om Tromsø. Du legger selv vekt på hva du fokuserer på.

Et stykke Tromsøhistorie – skriv et digitalt innlegg. Hva er tromsøhistorie om hundre år? Hva setter preg på byen og den nye historien og utviklingen du er med på?

Slagord

Mack omtaler seg selv som et bryggeri fantastisk nordnorsk natur. Friskere, renere, og mer spennende enn de fleste av sine internasjonale konkurrenter.

Lag et nytt slagord for Mack. Her skal du være nytenkende, og slagordet skal passe i tiden.

iMovie

Se introduksjon og veiledning:

<https://jangamre.wordpress.com/2011/05/22/goy-a-lage-podcast-med-ipad-2/>

Del klassen inn i grupper på 3-5 elever.

Gruppe 1: Lage dokumentar om Mack Bryggeri

Gruppe 2: Lage et opptak der dere presenterer Tromsø fra stiftelsen av bryggeriet i 1877

Gruppe 3: Lag en reklamefilm til et nytt Mack produkt (brus)

Gruppe 4: Tolk selv en scene fra forestillingen og gjenskap den i en dramatisk kortfilm.

Arbeidssøknad

Se for deg at Mack har en ledig stilling som du kunne tenke deg. Skriv en god jobbsøknad der du legger vekt på dine personlige egenskaper. Husk å få med hvilken stilling du søker på.

Skriv også din CV

Inspirasjon: <https://cvnerden.no/slik-far-du-en-fantastisk-soknad/>

Lek med språket

I forestillingen brukes mange svulstige uttrykk og kommentarer med humor. Hva kan grunnen være til at språket i Nord Norge er så svulstig og direkte?

- Gå sammen to og to og lag ei ordliste med freske, gode nordnorske ord og uttrykk
- Plukk ut det ordet/uttrykket du liker best og finn en passende *font* til den. (du kan også designe egen font). Skriv ut i skriftstørrelse 50-70
- Bruk ordlista til å lage korte dialoger mellom to personer og framfør for klassen
- Oversett dialogen til bokmål eller engelsk
- Lag en felles ordsky av ordene
- Lag en humoristisk rap eller sangtekst det det nordnorske språket kommer til sin rett. Bruk noen av ordene fra ordskyen i din tekst.

Jåssball *Næpskrell* HUT DÆ UT

Nu e det nyss før du dræg dæ juling

Feskslog Hoil nu kjæften på dæ!

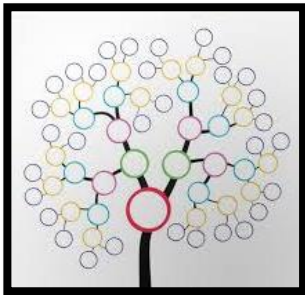
Kreative oppgaver

Adaptasjon- Overfør handlingen i en ny form. Her kan du lage en tegneserie eller friformkart.

Sammensatt tekst – Lag en digital reklameplakat for Mack. Ha fokus på virkemidler for sammensatte tekster.

Etikett – lag en ny etikett for Mack`s nye brus. Bruk digitalt verktøy. Du velger selv uttrykk på etiketten med bilde og tekst. Husk å få med produktnavn.

Familietre – lag ditt familietre. Ta utgangspunkt i deg selv, og skriv inn navn, årstall og sted på de familiemedlemmene du kjenner til (spør gjerne de hjemme om de kan hjelpe deg med innhold til familietreet ditt)

Tablå og bildeteater - Gå sammen i små grupper på 3-4 stk -lag et tablå/frysbilde. Lærer deler opp historieførløpet i passende situasjonsfrekvenser. Elevene samarbeider om å forme frysbildet som skal vises for klassen. Ta gjerne bilde med mobilkamera, skriv ut og heng opp som en dokumentasjon på hele historien.